

Sardar Patel University

M. A. Examination IVth Semester (CBCS) Sanskrit

Monday Date: 04/04/2016 Time: 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

PA04 ESAN05: Sahityashastra: Sahityadarpana of Vishvanath (Parichheda- 1, 2 & 3)

Total Marks: 70

(10)

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત):

૧. વિશ્વનાથ રચિત મહાકાવ્ય છે-

(A) હરવિજય	(B) રાઘવવિલાસ
(C) રાઘવપાણ્ડવીય	(D) જાનકીહરણ
૨. સાહિત્યદર્પણના કયા પરિચ્છેદનું નામ રસાદિનિરૂપણ: છે.

(A) ત્રીજા	(B) સાતમા
(C) નવમા	(D) ચોથા
૩. 'ત્રિવર્ગસાધનં નાટ્યમ્' એ વિધાન — પુરાણનું છે.

(A) અગ્નિ	(B) પદ્મ
(C) મત્સ્ય	(D) વિષ્ણુ
૪. મધુના મત્ત: પિક: અહીં મધુનો અર્થ 'વસંત' કોને આધારે થાય છે ?

(A) સાહચર્ય	(B) સંયોગ
(C) સામર્થ્ય	(D) લિંગ
૫. શબ્દની મુખ્ય શક્તિ છે-

(A) લક્ષણા	(B) તાત્પર્ય
(C) બંજના	(D) અભિધા
૬. કલિદ્ગ: સાહસિક: આ ઉદાહરણ વિશ્વનાથે કઈ શબ્દશક્તિ માટે આપ્યું છે ?

(A) રૂઢિલક્ષણા	(B) અભિધા
(C) પ્રયોજનમૂલાલક્ષણા	(D) સારોપાલક્ષણા
૭. પ્રથમાવતીર્ણ યૌવનમદનવિકારા રતૌ વામા- આ લક્ષણ કઈ નાયિકાને લાગુ પડે છે ?

(A) મધ્વા	(B) મુગ્ધા
(C) અન્યા	(D) પ્રગલ્ભા
૮. વિશ્વનાથ મુજબ વીરરસના કેટલા ભેદ છે ?

(A) ત્રણ	(B) બે
(C) ચાર	(D) છ
૯. બીભત્સરસના દેવતા છે-

(A) પ્રમથ	(B) કાલ
(C) મહાકાલ	(D) ગંધર્વ
૧૦. 'લટકમેલક' — પ્રકારનું રૂપક છે.

(A) સમવકાર	(B) પ્રકરણ
(C) વીથી	(D) પ્રહસન

પ્ર- ૨ આચાર્ય વિશ્વનાથના જીવન, સમય અને કવન વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર-૨ સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં પ્રસ્તુત વિવિધ કાવ્યલક્ષણોની ચર્ચા કરી વિશ્વનાથના કાવ્યલક્ષણોની મીમાંસા કરો (૧૫)

પ્ર- ૩ (અ) ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો:

(૦૫)

૧. મુખ્યાર્થવાધે તદ્યુક્તો યયાન્યોર્થઃ પ્રતીયતે।
રૂઢેઃ પ્રયોજનાદ્વાસૌ લક્ષણા શક્તિરર્પિતા।।
૨. અભિધાદિત્રયોપાધિવૈશિષ્ટ્યાત્રિવિધો મતઃ।
શબ્દોઽપિ વાચકસ્તદ્વલ્લક્ષકો વ્યજ્જકસ્તથા।।

પ્ર- ૩ (બ) ગમે તે એક વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો:

(૧૦)

૧. વિશ્વનાથ મુજબ કાવ્યનાં પ્રયોજનો
૨. અભિધાશક્તિ નિરૂપણ

પ્ર- ૪ (અ) ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો:

(૦૫)

૧. અવિકત્થનઃ ક્ષમાવાનતિગમ્भीરો મહાસત્ત્વઃ।
સ્થેયાન્નિગૂઢમાનો ધીરોદાત્તો દૃઢવ્રતઃ કથિતઃ।।
૨. નિસૃષ્ટાર્થો મિતાર્થશ્ચ તથા સંદેશહારકઃ।
કાર્યપ્રેષ્યસ્ત્રિધા દૂતો દૂત્યશ્ચાપિ તથાવિધાઃ।।

પ્ર- ૪ (બ) ગમે તે એક વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો:

(૧૦)

૧. નાયકનાં સહાયક પાત્રો
૨. નાયિકાની અવસ્થાઓ

પ્ર- ૫ (અ) ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો:

(૦૫)

૧. વિકૃતાકારવાગ્વેષચેષ્ટાદેઃ કુહકાદ્ભવેત્।
હાસ્યો હાસસ્થાયિભાવઃ શ્વેતઃ પ્રમથદૈવતઃ।।
૨. ઇષ્ટનાશાદનિષ્ટાપ્તેઃ કરુણાચ્ચો રસો ભવેત્।
ધીરૈઃ કપોતવર્ણોઽયં કથિતો યમદૈવતઃ।।

પ્ર- ૫ (બ) ગમે તે એક વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો:

(૧૦)

૧. વિશ્વનાથ મુજબ શૃંગારરસનું સ્વરૂપ અને તેના ભેદો
૨. વીરરસનું નિરૂપણ
